

Reforma UE și viitoarea perspectivă multianuală. Priorități noi, obiective noi? Provocări pentru țările central și est europene

Conferința anuală a IER și ediția a șaptea a Premiilor de Excelență IER
(București, Hotel Radisson Blu)

- SINTEZĂ -

Institutul European din România (IER) a organizat în data de 7 decembrie 2016 **conferința anuală** cu tema „*Reforma UE și următoarea perspectivă multianuală. Priorități noi, obiective noi? Provocări pentru țările central și est europene*”. Evenimentul, organizat **în parteneriat cu Ambasada Republicii Polone la București**, a găzduit, totodată, cea de-a *șaptea ediție a decernării Premiilor de Excelență IER*, acordate în acest an unor școli și licee din România cu rezultate deosebite în proiectul “Școala Europeană”. La conferință au fost prezenți reprezentanți ai Președinției, ai Guvernului României, ai ambasadelor statelor membre UE la București, precum și reputați experți și analiști economici, cercetători specializați în problematica afacerilor europene și în domeniul politicilor economice, financiare din țară și din străinătate.

Prima sesiune a conferinței, intitulată „*Reforma UE și viitoarea perspectivă multianuală. Noi priorități, noi obiective? O viziune strategică din partea țărilor din Europa Centrală și de Est*”, a fost moderată de dna. **Gabriela Drăgan**, director general al Institutului European din România. Dna. Drăgan a subliniat importanța primului obiectiv al întâlnirii care vizează Bugetul UE, menționând că „*suntem la jumătatea cadrului financiar multianual 2014-2020, adică exact în momentul cel mai potrivit pentru a face o evaluare asupra modului în care au fost folosite, până în acest moment, fondurile și pentru a discuta despre ceea ce urmează să reprezinte viitorul cadru financiar multianual, cel care va urma din 2021*”. Dna. Drăgan și-a exprimat încrederea în rezultatul pozitiv al discuțiilor, atât despre priorități comune, cât și despre subiecte sensibile legate de cadrul financiar actual și viitor.

Dl. **Leonard Orban**, consilier prezidențial, a subliniat, de asemenea, momentul foarte potrivit ales pentru această dezbatere. Anul acesta avem două procese în derulare și anume revizuirea care are loc la mijlocul cadrului financiar 2014-2020 și lansarea procesului de dezbatere privind viitoarele priorități ale UE. Trăim un moment foarte complicat, având de-a face cu provocări care își lasă amprenta asupra dezbaterii, provocări precum Brexit și criza refugiaților.

Provocarea Brexit ridică semne de întrebare cu privire la respectarea angajamentelor bugetare ale Marii Britanii pentru anii 2019 și 2020, ceea ce reprezintă aproximativ 13% din bugetul UE. Opțiunile avute în vedere în acest moment sunt două: 1) statele membre net contribuatoare să contribuie mai mult (nu se pune problema) sau 2) să scădem fondurile alocate pentru diverse programe. Provocarea migrației a supus bugetul comunitar unei presiuni foarte mari, constatând acum că rezervele bugetare sunt aproape consumate. Concluzia procesului de revizuire la mijlocul cadrului financiar multianual arată ca pozițiile statelor membre nu s-au schimbat în niciun fel.

Pentru prima dată în istoria UE, suma totală alocată pentru bugetul UE este mai mică decât sumele alocate în trecut. Politica de coeziune se află sub cea mai mare presiune și trebuie să arătăm că a fost și este o politică de succes. Statele interesate de fondurile europene vor trebui: 1) să aibă o absorbție cât mai mare și de bună calitate; 2) să înceapă o campanie agresivă și inteligentă de promovare a politicii de coeziune, a avantajelor ei pentru toate

statele UE și 3) să soluționeze problemele care divizează UE: criza migrației (va continua, trebuie să găsim o soluție de compromis) și dumpingul social, acuzat de statele occidentale.

„Brexit, problema imigranților și, în special, problema relocării refugiaților sunt unele dintre probleme, dar mai sunt și altele la care trebuie găsite soluții, (...) dumping social, așa-numita concurență neloială, așa cum afirmă cei din Vest, a lucrătorilor din estul Europei. (...) Atât timp cât Uniunea nu este capabilă să acționeze unit și să se găsească soluții de compromis la problemele cu care se confruntă, normal că și România este afectată.” (L. Orban)

Dl. **Cristian Bădescu**, secretar de stat în Ministerul român al Afacerilor Externe, a remarcat complexitatea agendei și a provocărilor UE. România va trebui să gestioneze acest dosar în contextul deținerii Președinției Consiliului UE în prima parte a anului 2019. UE se află în prezent într-o situație diferită față de perioada în care s-a negociat actualul cadru financiar multianual. Chiar dacă România se află pe poziții de negociere opuse cu unele state membre, trebuie să vedem soluția globală fiindcă suntem parteneri, și nu adversari. Soluția agreată de Consiliul Afaceri Generale reflectă necesitatea de a menține cheltuirea bugetului predictibilă și echilibrată în comparație cu obiectivele inițiale. Politica de coeziune și Politica agricolă comună sunt politici orientate spre rezultate și, respectiv, politici monitorizate, fiind politici care aduc valoare adăugată. La nivelul UE avem nevoie de investiții în infrastructură. Foarte importante sunt și instrumentele financiare inovative precum Planul Juncker. Principiile viitoarelor negocieri sunt: simplificare, flexibilitate, creșterea vizibilității și a transparenței. România, în cadrul Președinției din 2019, trebuie să joace un rol de *honest broker* și să dea dovadă de spirit creativ pentru ca proiectul european să avanseze.

„Pentru România a fost important ca anvelopele financiare agreate inițial să nu fie reduse, în paralel cu menținerea predictibilității plăților, elemente care ne permit să avansăm în atingerea obiectivelor noastre naționale de creștere economică și de dezvoltare durabilă. (...) Din perspectiva României, UE are nevoie în continuare de un cadru financiar predictibil și cuprinzător care să asigure susținerea obiectivelor de creștere și ocupare, respectiv de reducere a disparităților dintre statele membre și între regiuni.” (C. Bădescu)

E.S. dl. **Marcin Wilczek**, ambasadorul Republicii Polone în România, a subliniat abordarea comună pe care statele noastre o au asupra multor aspecte, inclusiv asupra cadrului financiar multianual. UE în ansamblul ei a profitat în urma politicii de coeziune, care a avut un istoric pozitiv, toate regiunile din UE beneficiind de oportunitățile create de aceasta. La fel Politica Agricolă Comună și Programul Erasmus reprezintă succese importante, fiind vorba de politici care trebuie să continue.

„Bugetul european este foarte important mai ales acum, dat fiind că Regatul Unit pleacă din UE. De aceea, bugetul trebuie să se pregătească și pentru alte probleme, cum ar fi migrația și problemele de securitate. Trebuie însă să fie finanțat pe baza cheltuielilor existente și nu în plus.” (Marcin Wilczek)

E.S. dl. **Ján Gábor**, ambasadorul Republicii Slovice în România, și-a început discursul prin a remarca predominanța numerică a cuvintelor „criză” și „reformă” care sugerează că nu mai suntem stăpâni pe timpul nostru. Fiecare generație crede că ea trece prin cele mai dramatice momente, dar provocările noastre nu sunt la fel de grele ca cele ale generațiilor trecute. Șeful misiunii diplomatice slovice a subliniat că aderarea la UE a fost o situație de tip *win-win*, statele din Vest beneficiind de o piață nouă, iar statele din Est de stabilitate. Brexit-ul a generat o modificare a agendei președinției slovice ducând la summitul informal de la Bratislava care a reiterat sprijinul liderilor europeni pentru proiectul nostru comun. Însă, în final, dl Gábor și-a exprimat convingerea că *„provocările din prezent fac mai puternică Europa și că vom merge mai departe”*.

E.S. dl. **Botond Zákonyi**, ambasadorul Ungariei în România, a reiterat viziunea comună asupra cadrului financiar multianual, subliniind importanța foarte mare a predictibilității și

recunoscând totodată noile provocări apărute și anume migrația și riscurile de securitate asociate. Dl. Ambasador a prezentat obiectivele principale pentru viitorul cadru financiar, respectiv „*de a se asigura că actuala politică de coeziune și CAP sunt menținute*”, concludând că „*UE are nevoie de resurse care să asigure simplitatea, transparența, eficiența și stabilitatea politicilor*”.

A doua sesiune a conferinței, „*Evaluarea intermediară și provocările în calea Viitorului Cadru Financiar. O perspectivă românească*”, a fost moderată de jurnalistul RFI România **Ovidiu Nahoi**, avându-i în componența panelului pe dl. **Daniel Dăianu**, membru al Academiei Române și fost ministru de finanțe, în calitate de *keynote speaker*, pe dna. **Mihaela Vrabete**, secretar de stat în cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, dna. **Daniela Giurcă**, secretar de stat la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, dna. **Oana Popescu**, secretar de stat în Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, dl. **Valentin Lazea**, economist-șef BNR, și pe dna. **Bianca Toma**, Centrul Român de Politici Europene.

Sesiunea a fost deschisă de o amplă prezentare și, în același timp, de o radiografie critică realizate de dl. Profesor **Daniel Dăianu**, în centrul cărora s-a aflat o analiză a modului în care bugetele naționale, respectiv, bugetul Uniunii Europene pot fi complementare pentru a face față provocărilor actuale, multifacetate și complexe, cu care se confruntă proiectul european. „*Pentru început, trebuie să recunoaștem că anul 2016 este un an al așa-numitelor game changers. Brexit, alegerile prezidențiale americane, criza migrantilor, fragmentările crescânde la nivel de societăți și un autism politic în rândul elitelor politice, toate acestea caracterizează cea mai critică perioadă din existența Uniunii*”, a declarat dl. Dăianu, membru în Grupul la Nivel Înalt pentru Reformarea Finanțării Bugetului UE.

„*Bugetul Uniunii Europene este de doar 1% din PIB-ul Uniunii. Acesta este insuficient și este marcat de numeroase dispute și controverse privind alocarea sa. În mod ironic, bugetul UE devine din ce în ce mai tranzacțional, pe fondul unui deficit de încredere*”, a remarcat domnia sa. „*Atât bugetele naționale, cât și bugetul UE vor trebui să fie mai solide și mai versatile, pentru a putea răspunde situațiilor de criză. Iar printre priorități ar trebui să se numere investițiile în educație și crearea de locuri de muncă, gestionarea eficientă a valului migrator și reducerea șomajului în rândul tinerilor*”, a opinat dl. Dăianu.

„*Degeaba vorbim despre valorile liberale dacă, în același timp, îi condamnăm pe cetățenii europeni pentru temerile și frustrările lor, exprimate uneori prin voturi. Sporirea încrederii în proiectul european este crucială*”, a adăugat dumnealui. Dl. Dăianu, care a subliniat că „*UE este un bun public în sine*”, a explicat că „*răspunsurile europene la actualele provocări au nevoie de voință politică și resurse, coroborate de o complementaritate cu răspunsurile naționale pentru aceleași provocări*”. În asentimentul său, dna. **Bianca Toma** a remarcat că „*în ultima vreme, politica nu mai este parte a soluției, ci a problemei. Elemente democratice sunt utilizate pentru a justifica populismul și a ataca valorile europene*”. „*Diplomația publică este foarte importantă. Însă explicarea părții pline a paharului este foarte dificilă în perioade de criză*”, a notat dna. Toma.

„*Statele sunt prin natura lor egoiste și nu concep să își pună resursele în comun decât în perioade de criză. Brexit poate avea rolul unui astfel de catalizator*”, a declarat dl. **Valentin Lazea**, care a pledat pentru dublarea bugetului UE, la 2% din PIB-ul Uniunii. „*Valoarea adăugată europeană înseamnă lucruri diferite pentru diversele state membre, ale căror interese nu converg mereu. Bugetul trebuie să reflecte un consens al acestor valori adăugate*”, a continuat dl Lazea. În ceea ce privește viitorul Uniunii Europene, „*această ar trebui redefinită ca o alianță a celor care sunt capabili și doritori (able and willing). Și nu ar fi o tragedie dacă vom avea o Uniune cu mai puține țări*”, a subliniat domnia sa. Pe de altă parte, într-un comentariu la finalul sesiunii, dl. **Leonard Orban** a demontat orice fel de optimism legat de o posibilă majorare a bugetului UE: „*Nu există niciun fel de opțiune pentru*

creșterea bugetului Uniunii după Brexit. Mai mult, ar trebui să ne așteptăm la reduceri ale finanțării pentru Politica Agricolă Comună și Politica de Coeziune".

„Este foarte important ca după anul 2020 să mai existe o Politică Agricolă Comună. Deci să nu existe un așa-numit PAC-exit”, a declarat dna. Daniela Giurcă. „Impactul social și economic al agriculturii în UE este extrem de important, un aspect evidențiat de lunga istorie a PAC și de faptul că aceasta încă reprezintă 40% din bugetul Uniunii”, a afirmat secretarul de stat.

În intervenția dumneaei, dna. **Mihaela Vrabet**e a subliniat importanța teritoriului național ca fiind poate cel mai important bun public. *„Teritoriul are nevoie de politici publice bune pentru ca potențialul său să poată fi fructificat de comunități”, a declarat dna Vrabet*e. *„Peste 86% din teritoriul României este teritoriu rural, iar acesta este un potențial extraordinar ce trebuie exploatat de țara noastră în context european”, a precizat reprezentanta Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.*

„Din păcate, în perioada postaderare, România s-a remarcat ca fiind mai degrabă un stat membru policy take” (reactiv la politicile europene, n.r.) și nu policy maker (cu rol de inițiativă în modelarea politicilor europene, n.r.), a declarat dna. Oana Popescu, care a deplâns faptul că uneori este foarte greu ca țara noastră să prezinte un punct de vedere unitar și coerent asupra unor teme importante aflate în dezbatere la Bruxelles. „În perioada imediat următoare, ar trebui să răspundem la două întrebări: care este rolul nostru în Uniunea Europeană? și ce model de dezvoltare vom implementa în anii ce urmează?”, a conchis dna. Popescu.

Cea de-a treia sesiune a conferinței a fost axată pe *evaluarea intermediară a cadrului financiar multianual (CFM) 2014-2020 și a provocărilor pe care le aduce viitoarea perspectivă financiară din punctul de vedere al țărilor aparținând Grupului Vișegrad.* Astfel, sesiunea a fost moderată de dna. **Alina Bârgăoanu** (Președintele Consiliului de Administrație al IER), iar invitații din țările V4 au fost: dna. **Małgorzata Kałużyńska** din Polonia (Director, Departamentul Economic UE, Ministerul Afacerilor Externe), dl. **Michal Částek** din Republica Cehă (Șeful Unității pentru Bugetul UE, Ministerul de Finanțe), dl. **Štefan Jankovič** din Slovacia (Șeful Unității de Politici Economice UE din cadrul Ministerului Afacerilor Externe) și dl. **Dávid Mezei** din Ungaria (Sub-secretar de Stat pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală și Afaceri Strategice).

Începând prin a spune că negocierile pentru viitorul cadru financiar multianual se întrevăd a fi dificile, dna. **Małgorzata Kałużyńska** a menționat, de asemenea, faptul că *nu doar țările Vișegrad ar trebui să coopereze mai mult în vederea stabilirii unei poziții comune, ci și alte state ar trebui să se implice mai activ în acest proces, alături de acestea.* Continuând cu referire la faptul că Regatul Unit este al doilea cel mai mare contributor net la bugetul UE, reprezentanta Poloniei a amintit că este de văzut ce relație va exista între Uniunea Europeană și Regatul Unit după încheierea negocierilor privind renunțarea la statutul de membru. Pe lângă acest aspect, sunt și alte provocări importante pentru bugetul european, cum ar fi politicile privind securitatea și apărarea, respectiv migrația. De aceea, noile priorități nu ar trebui să le înlocuiască pe cele care au fost stabilite pentru actualul CFM, ci să fie finanțate separat, în completarea celor deja existente. Pentru a face acest lucru, viitorul CFM ar trebui să asigure atât stabilitate (continuarea finanțării pentru prioritățile politice asumate deja), dar și flexibilitate (identificarea unor instrumente care să asigure finanțarea noilor provocări întâlnite).

Făcând referire la Politica de Coeziune ca o substanțială politică de investiții implementată de Uniunea Europeană, dna. Małgorzata Kałużyńska a subliniat că este nevoie să menținem cel puțin la același nivel importanța politicii, astfel încât în viitorul CFM fondurile alocate prin Politica de Coeziune să nu fie diminuate.

Dl. **Michal Částecký** și-a concentrat prezentarea pe *provocările pe care le aduce viitorul cadru financiar multianual din perspectiva Republicii Ceha*. La nivel general, a menționat că durata optimă pentru implementarea CFM este de 7 ani, nivelul actual al bugetului Uniunii ar trebui să rămână la 1% din veniturile generate anual de economiile UE și este de dorit să se facă pași concreți în vederea flexibilizării bugetului (actualul sistem fiind prea complex). În ceea ce privește capitolul cheltuieli, reprezentantul Cehiei a punctat necesitatea de a avea politici de gestiune repartizată în același timp cu opțiunea de a putea implementa (in)direct anumite programe. Politica de coeziune rămâne o prioritate și în cazul Cehiei, fiindcă și-a dovedit impactul semnificativ asupra dezvoltării economiei, dar și asupra asigurării convergenței între regiuni.

Nu în ultimul rând, dl. Částecký a făcut referire la viitorul cadru financiar multianual din punct de vedere a așteptărilor existente, și anume: unanimitatea în Consiliu conduce doar la modificări treptate ale CFM; este necesar ca statele membre să se pună de acord asupra a patru elemente majore (volumul CFM, Politica de Coeziune, fondurile alocate Politici Agricole Comune și mecanismele de corecție); BREXIT are potențialul de a afecta toate provocările existente, dat fiind că perioada de tranziție va însemna schimbări din punct de vedere a cheltuielilor și veniturilor, precum și a volumului CFM).

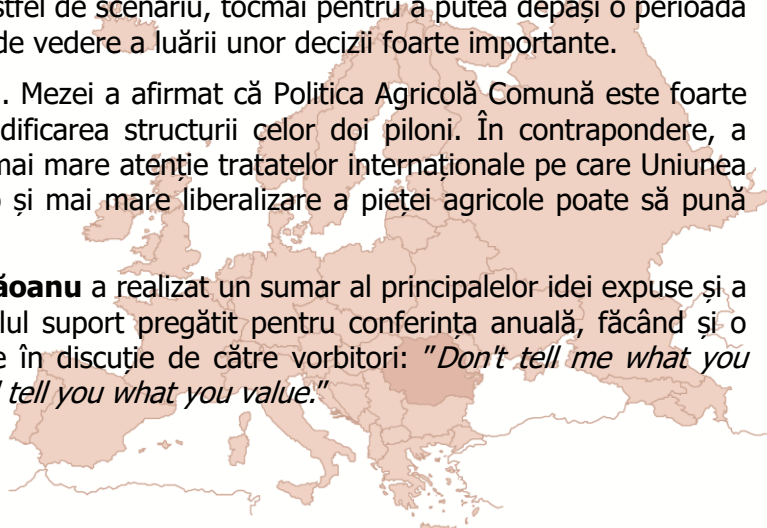
Din partea Slovaciei, a luat cuvântul dl. **Štefan Jankovič**, care a oferit o *prezentare despre evaluarea intermediară a actualului cadru financiar multianual, precum și trimiteri legate de următoarea perspectivă financiară*. Referindu-se la dezbaterile organizate în cadrul Președinției Slovacă a Consiliului Uniunii Europene (al doilea semestru al anului 2016), dl. Jankovič a menționat obținerea următoarelor rezultate pentru evaluarea intermediară: resursele neutilizate vor fi direcționate prin Instrumentul de Flexibilitate; domeniul de aplicare a marjei globale pentru angajamente a fost extins; marja globală pentru plăți va beneficia de o creștere a plafoanelor alocate către finalul actualului cadru financiar multianual; tineretul, migrația și securitatea reprezintă domeniile care vor beneficia de finanțări suplimentare în următorii ani, ca urmare a celor 5 miliarde de euro alocate.

Privitor la provocările ce caracterizează viitorul CFM, dl. Jankovič s-a referit la: Strategia post-2020, volumul total al CFM după finalizarea negocierilor cu Regatul Unit, reforma actualului sistem de resurse proprii, durata CFM, unitatea bugetului, simplificarea bugetului și orientarea acestuia pe rezultate, lecțiile evaluării intermediare.

Reprezentantul Ungariei, dl. **Dávid Mezei** a adus, în ultima parte a sesiunii, o viziune mai puțin discutată de către vorbitori, și *anume scenariul unor negocieri eșuate privind următorul cadru financiar multianual*. Amintind alegerile europarlamentare care vor avea loc în 2019 și formarea unei noi Comisii Europene, dl. Mezei a argumentat în favoarea posibilității de a avea cel puțin întârziate negocierile privind viitorul CFM. În acest caz, a afirmat că este important să ne pregătim din timp pentru un astfel de scenariu, tocmai pentru a putea depăși o perioadă ce se anunță a fi instabilă din punct de vedere a luării unor decizii foarte importante.

Poziționându-se în spectrul ungar, dl. Mezei a afirmat că Politica Agricolă Comună este foarte importantă și că nu se dorește modificarea structurii celor doi piloni. În contrapondere, a avertizat că e nevoie să acordăm o mai mare atenție tratatelor internaționale pe care Uniunea Europeană le negociază, deoarece o și mai mare liberalizare a pieței agricole poate să pună piedici pentru fermierii europeni.

Nu în ultimul rând, dna. **Alina Bârgăoanu** a realizat un sumar al principalelor idei expuse și a invitat audiența să consulte materialul suport pregătit pentru conferința anuală, făcând și o referire la unul dintre citatele aduse în discuție de către vorbitori: *"Don't tell me what you value, show me your budget, and I'll tell you what you value."*

Festivitatea de decernare a Premiilor de Excelență IER pentru promovarea spiritului și valorilor europene, ediția a VII-a

În acest an, Institutul European din România și-a propus să aducă în atenția publicului interesat de domeniul afacerilor europene școlile și liceele din România cu rezultate deosebite în proiectul "**Școala Europeană**" și Direcția Generală Învățământ Preuniversitar din cadrul Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, promotorul și coordonatorul acestui proiect. **Școlile și liceele care au fost premiate** sunt: Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă nr. 1 Oradea, Colegiul Economic Buzău, județul Buzău, Colegiul Economic "Ion Ghica" Târgoviște, Școala cu clasele I-VIII "Andrei Șaguna" Deva, Colegiul Național "Mihai Eminescu" Baia Mare, Colegiul Național "O. Goga" Sibiu, județul Sibiu, Liceul "Ștefan Procopiu" Vaslui, județul Vaslui.

În cadrul festivității, dna. **Gabriela Drăgan**, director general al IER, a prezentat proiectul extraordinar al „*Școlii europene*”, ce vizează acele școli și licee care folosesc fondurile europene în diferite proiecte și, în general, promovează valorile europene în rândul tinerilor. Dna. **Alina Bârgăoanu**, președinte al CA al IER, a adresat mulțumirile CA al IER pentru această inițiativă, subliniind importanța tinerilor și a școlilor care promovează valorile europene. Domnia sa a avertizat că cercetări recente din România pe tema euroscepticismului au semnalat o creștere îngrijorătoare a euroscepticismului în rândul tinerilor, în special elevi și studenți. Există temerea ca pe viitor să avem de-a face cu izbucniri care nu vor mai putea fi controlate. Motivația este greu de explorat, dar, cel mai adesea tinerii au tentația de a se raporta la colegii lor din UE.

Dna. **Ligia Deca**, consilier prezidențial, a subliniat caracterul remarcabil al „școlilor europene” care educă pentru a înțelege dimensiunea europeană, respectiv dau dovadă de un leadership extraordinar întrucât au derulat proiecte europene în ciuda gradului foarte mare de încărcare administrativă a profesorilor. O societate care dorește un viitor sustenabil trebuie să se concentreze pe tineri și pe problemele cu care se confruntă: rata mare a abandonului școlar; rezultate nemulțumitoare la testele PISA sau șomajul ridicat.

Dl. **Sorin Costreie**, secretar de stat în Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, a evidențiat faptul că, pentru generațiile mai vârstnice, Europa era familia dorită în timp ce tinerii care s-au născut în Europa își caută identitatea. În opinia sa, euroscepticismul în rândul tinerilor este un fenomen natural, întrucât încearcă să se disocieze de generația părinților care sunt eurofili. Trebuie să îi ajutam și să definim mai întâi ce înseamnă identitatea europeană.

Dna. **Iulia Matei**, director general în cadrul MAE, a vorbit despre importanța educației în domeniul afacerilor europene. Trebuie ca, încă de pe băncile școlii să înțelegem rolul nostru, contribuția noastră la proiectul european, în caz contrar riscând să rămânem în trenea altor curente de opinie. Domnia sa a reiterat faptul că *afacerile europene sunt afaceri interne*, deciziile de la Bruxelles ne vizează pe noi și au un impact direct asupra vieții noastre curente. Dna. Matei a subliniat importanța dezbaterii lansate asupra modului în care România înțelege să se prezinte ca stat european.

*Sinteză realizată de
Biroul Studii și Analize, IER*

